

श्री
राजस्व न्यायाधिकरण काठमाडौं, मुकाम पुलचोक ललितपुर

इजलास

माननीय अध्यक्ष श्री टेकप्रसाद ढुङ्गाना

लेखा सदस्य श्री बासुदेव खनाल

फैसला

२०७९/०८० सालको निर्णय नं. ४३४

पुनरावेदन नं. ०७७-RB-०१९०

पुनरावेदन दर्ता मिति २०७७।०६।२३

मुद्दा:- आयकर (२०७३/०७४)।

का.जि.का.म.न.पा. वडा नं. २, गैरीधारामा कार्यालय रहेको कसमस सिमेन्ट इण्डष्ट्रिज प्रा.लि. (स्थायी लेखा नं. ३०१३०७७९६) को तर्फबाट ऐ. का कार्यकारी निर्देशक ऐ. वडा नं.७ चावहिल बस्ने ध्रुवराज थापा १ } पुनरावेदक

विरुद्ध

श्री ठूला करदाता कार्यालय, हरिहरभवन, ललितपुर..... १ }
श्री आन्तरिक राजस्व विभाग, लाजिम्पाट..... १ } प्रत्यर्थी

शुरु निर्णय गर्ने कार्यालय र अधिकारी

शुरु निर्णय गर्ने कार्यालय : ठूला करदाता कार्यालय, हरिहरभवन, ललितपुर

शुरु निर्णय गर्ने अधिकारी : प्रमुख कर प्रशासक श्री धनिराम शर्मा

शुरु निर्णय मिति : २०७६।०३।१९

प्रशासकीय पुनरावलोकनको निर्णय गर्ने कार्यालय र पदाधिकारी

निर्णय गर्ने कार्यालय : आन्तरिक राजस्व विभाग, लाजिम्पाट, काठमाडौं

निर्णय गर्ने पदाधिकारी : महानिर्देशक श्री बिनोद बहादुर कुँवर

निर्णय मिति : २०७७।०३।१५

उपस्थित कानून व्यवसायीहरू

पुनरावेदकका तर्फबाट : बरिष्ठ विद्वान अधिवक्ता श्री महेश कुमार थापा र
विद्वान अधिवक्ता श्री मञ्जु बुढाथोकी

प्रत्यर्थी कार्यालयका तर्फबाट : विद्वान सहायक-न्यायाधिवक्ता श्री संगीता थोकर

अवलम्बित नजीर: आन्तरिक राजस्व कार्यालय विराटनगर विरुद्ध एभरेष्ट आइस एण्ड स्टील, मुद्दा आयकर २०६१ सालको फौ.प्र.नं. ३७०५ निर्णय मिति २०६६।९।२०.

ठूला करदाता कार्यालय, हरिहरभवन, ललितपुरबाट मिति २०७६।०३।१९ मा भएको संशोधित कर निर्धारणको आदेश र सोही आदेशलाई सदर गर्ने गरी आन्तरिक राजस्व विभागका महानिर्देशकबाट मिति २०७७।०३।१५ मा भएको निर्णय समेत उपर आयकर ऐन, २०५८ को दफा ११६ तथा राजस्व न्यायाधिकरण ऐन, २०३१ को दफा ६(१) बमोजिम करदाताको तर्फबाट परेको पुनरावेदन यसै न्यायाधिकरणको क्षेत्राधिकार भित्रको हुँदा प्रस्तुत मुद्दाको संक्षिप्त तथ्य एवं न्यायाधिकरणको ठहर यसप्रकार रहेको छ।

तथ्य खण्ड

१. ठूला करदाता कार्यालयको कार्यक्षेत्र अन्तर्गतका करदाता श्री कसमस सिमेन्ट ईण्डष्ट्रिज प्रा.लि.ले आ.व. २०७३/०७४ को आय विवरण आयकर ऐन, २०५८ को दफा ९९ बमोजिम कर निर्धारण गरी सोही ऐनको दफा ९६ अनुसार करयोग्य नोक्सानी रु.५,४९,५७,३९७।३० कायम गरी ठूला करदाता कार्यालय, हरिहरभवन, ललितपुरमा मिति २०७४।०९।३० मा विवरण पेश गरेको।
२. प्रस्तुत करदाताको आ.व. २०७३/०७४ को आय विवरण साथ प्राप्त अन्य कागजातको अध्ययन, छानबीन तथा हिसाब किताबको परीक्षण गर्दा आयकर ऐन, २०५८ बमोजिम कट्टी गर्न नपाउने खर्चहरू दावी भएको, व्यवसायको मुनाफा र लाभतर्फ गणना हुनुपर्ने रकम समावेश भएको नदेखिएकोले सोही ऐनको दफा १०१ बमोजिम संशोधित करयोग्य आय कायम गर्नु पर्ने भएको हुँदा सो बमोजिम गर्नु नपर्ने कुनै ठोस सबुद प्रमाण भए पत्र प्राप्त भएको मितिले १५ (पन्ध्र) दिन भित्र पेश गर्न आयकर ऐन, २०५८ को दफा १०१(६) बमोजिम विस्तृत व्यहोरा खुलाई ठूला करदाता कार्यालय, हरिहरभवन, ललितपुरबाट करदाताको नाममा मिति २०७६।०२।२७ मा जारी भएको सूचना।
३. ठूला करदाता कार्यालय, हरिहरभवन, ललितपुरबाट मिति २०७६।०२।२७ मा जारी भएको सूचना करदाताले मिति २०७६।०३।०२ मा बुझी लिई सो को लिखित जवाफ म्याद भित्रै मिति २०७६।०३।१६ मा पेश गरेको।
४. करदाता कसमस सिमेन्ट ईण्डष्ट्रिज प्रा.लि.ले आ.व. २०७३/०७४ को लागि मिति २०७४।०९।३० मा पेश गरेको आय विवरण साथ संलग्न बासलात तथा नाफा/नोक्सान हिसाब परीक्षणको सिलसिलामा उपलब्ध भएसम्मका कागजात, फाँटवारी तथा प्रमाणहरू, तहांको जिकिर आदि समेतलाई अध्ययन, छानविन तथा परीक्षण गर्दा आयकर ऐन, २०५८ बमोजिम समावेश गर्नुपर्ने आय समावेश नभएको/कट्टी गर्न नपाइने खर्च दावी भएको देखिएकोले सोही ऐनको दफा १०१ बमोजिम संशोधित कर निर्धारण गर्न कार्यालयको मिति २०७६।०२।२७ मा जारी गरिएको सूचनामा उल्लेख भएका विषयहरूमा तहाँबाट मिति २०७६।०३।१६ मा पेश भएका जवाफ, कागजात तथा जिकिरलाई समेत विश्लेषण गरी आयकर ऐन २०५८ को दफा १०१ बमोजिम मिति २०७६।०३।२० को निर्णयबाट संशोधित कर निर्धारण गरी उक्त आ.व. २०७३/०७४ मा देहायअनुसार रु.५,१८,२५,०४२।३६ (अक्षरेपी पाँच करोड

अठार लाख पच्चीस हजार ब्यालिस र पैसा छत्तीस मात्र) संशोधित नोक्सानी कायम गरिएको हुंदा आयकर ऐन, २०५८ को दफा १०२ बमोजिम यो सूचना जारी गरिएको छ भनी करदाताको नाममा च.नं.७५८६ को पत्रबाट मिति २०७६।०३।२२ मा जारी भएको सूचना।

५. ठूला करदाता कार्यालय, हरिहरभवन, ललितपुरले मिति २०७६।०३।१९ मा जारी गरेको आ.ब. २०७३/०७४ को आयकर तर्फको संशोधित कर निर्धारण आदेशमा चित्त नबुझी करदाता कसमस सिमेन्ट इण्डष्ट्रिज प्रा.लि.ले प्रशासकीय पुनरावलोकनका लागि मिति २०७६।०५।१८ मा आन्तरिक राजस्व विभाग, लाजिम्पाट, काठमाडौंमा पेश गरेको निवेदन पत्र।
६. निवेदकले प्रयोगमा आइसकेको सम्पत्ति प्राप्त गर्दा लिएको ऋणमा तिरेको व्याज खर्च ऐनको दफा १४(१) बमोजिम खर्च कट्टी दावी नगरी सम्पत्ति समूहमा पुर्जिकरण गरी हासखर्च कट्टी दावी गरेकोलाई कार्यालयले सो बढी पुर्जिकरण गरेको हास आधार घटाई सोको आधारमा हास खर्च गणना गर्दा हुने हास खर्च भन्दा बढी खर्च दावी गरेको हास खर्च कट्टी रकमलाई आयकर ऐन, २०५८ को दफा १९ बमोजिम खर्च कट्टी अमान्य गरेको कानून सम्मत देखिएको हुंदा निवेदकको निवेदन जिकिर पुग्न नसक्ने ठहर्छ, निवेदकले आयकर ऐनले उत्पादनको मापदण्ड नतोकेको हुंदा उद्योग विभागको मापदण्डलाई आधार लिई कर निर्धारण गर्न मिल्दैन भनी लिएको जिकिरसंग सहमत हुन सकिने आधार नदेखिएकोले कार्यालयले उद्योग विभागले तोकेको उत्पादन मापदण्ड भन्दा कम उत्पादन देखाएकोलाई प्रचलित बजार मूल्य अनुसार विक्री कायम गरी ऐनको दफा ७(२)(ख) बमोजिम आयमा समावेश गरेको कानून सम्मत देखिएकोले निवेदकको निवेदन जिकिर पुग्न नसक्ने ठहर्छ भन्ने समेत व्यहोराको आन्तरिक राजस्व विभागका महानिर्देशकबाट प्रशासकीय पुनरावलोकनको क्रममा मिति २०७७।०३।१५ मा भएको निर्णय।
७. प्रत्यर्थी कार्यालयले संशोधित कर निर्धारण गरी आयमा थप समावेश गर्नु पर्ने र खर्च कट्टी गर्न नपाईने कारण र आधारको प्रकरण नं. ३ र निर्णय पर्चाको बुंदा नं. ३ मा आ.ब. भित्रै प्रयोगमा ल्याई सकेको सम्पत्ति खरिद गर्न लिएको ऋणको व्याजलाई आयकर ऐनको दफा १४ अन्तर्गत खर्च कट्टी दावी गर्नु पर्नेमा पूंजीकृत गरेको भनी हास आधार संशोधन गरेको र बढी हास खर्च दावी गरेको भनी रु.२९,४९,२८८।८० खर्च कट्टी दिन अस्वीकार गरेको प्रत्यर्थीहरूको निर्णय कानून प्रतिकूल रहेको, साथै, संशोधित कर निर्धारण आदेशको प्रकरण नं. ४ र प्रत्यर्थी. कार्यालयको निर्णय पर्चाको बुंदा ४ मा घटी सिमेन्ट उत्पादन भएको भनी प्रत्यर्थी कार्यालयले रु.५,४९,४६५।२० मुनाफा र लाभमा समावेश गर्ने गरी भएको आदेश र सो आदेशलाई सदर गर्ने गरी आन्तरिक राजस्व विभागका महानिर्देशकबाट भएको निर्णय त्रुटिपूर्ण रहेको हुंदा सो बदर गरी पाँऊ भन्ने समेत व्यहोराको करदाताको तर्फबाट मिति २०७७।०६।१३ मा यस न्यायाधिकरणमा पेश भएको पुनरावेदन पत्र।
८. यसमा मुलुकी फौजदारी कार्यविधि संहिता, २०७४ को दफा १४०(३) बमोजिम छलफलको प्रयोजनार्थ विशेष सरकारी वकीलको कार्यालयलाई पेशीको सूचना दिई नियमानुसार पेश गर्नु

भन्ने यस न्यायाधिकरणबाट मिति २०७८।०८।१० मा भएको आदेश।

ठहर खण्ड

९. नियम बमोजिम पेश हुन आएको प्रस्तुत मुद्दामा करदाता कसमस सिमेन्ट प्रा.लि.का तर्फबाट उपस्थित हुनुभएका विद्वान वरिष्ठ अधिवक्ता श्री महेश कुमार थापा र विद्वान अधिवक्ता श्री मन्जु बुढाथोकीले करदाता कम्पनीले कानून बमोजिम पूँजीकृत गरेको सम्पत्तिको व्याज रकमलाई खर्च कट्टी नदिने र उत्पादनको बखत स्वभाविक रूपमा कमी हुने तथ्यलाई वेवास्ता गरी उत्पादन नै नभएको सिमेन्टको मूल्य आयमा समावेश गर्ने गरी ठूला करदाता कार्यालय, ललितपुरबाट भएको संशोधित कर निर्धारण आदेश र सो आदेशलाई सदर गर्ने गरी आन्तरिक राजस्व विभागका महानिर्देशकबाट भएको निर्णय समेत त्रुटिपूर्ण रहेको हुँदा बदर गरी पाउँ भनी गर्नु भएको बहस समेत सुनियो।
१०. प्रत्यर्थीका तर्फबाट उपस्थित हुनुभएका विशेष सरकारी वकीलको कार्यालय, काठमाडौँका विद्वान सहायक न्यायाधिवक्ता श्री संगिता थोकरले करदाताको हकमा ठूला करदाता कार्यालय, ललितपुरबाट भएको संशोधित कर निर्धारण आदेश र सो आदेशलाई सदर गर्ने गरी आन्तरिक राजस्व विभागका महानिर्देशकबाट भएको निर्णय समेत विधि सम्मत रहेको हुँदा सदर गरी पाउँ भनी गर्नुभएको बहस जिकिर समेत सुनियो।
११. करदाताका तर्फबाट लिइएका पुनरावेदन जिकिरहरू, दुवैतर्फबाट प्रस्तुत बहस बुदाँहरू र मिसिल संलग्न कागज प्रमाणको अध्ययन गरी हेर्दा, ठूला करदाता कार्यालय, ललितपुरबाट करदाताको हकमा भएको संशोधित कर निर्धारणको आदेश र सो आदेशलाई सदर गर्ने गरी आन्तरिक राजस्व विभागका महानिर्देशकबाट भएको निर्णय मिलेको छ, छैन? करदाताको पुनरावेदन जिकिर पुग्न सक्ने हो वा होइन? भन्ने प्रश्नमा नै निर्णय दिनुपर्ने देखियो।
१२. निर्णय तर्फ विचार गर्दा, करदाताको पहिलो पुनरावेदन जिकीर प्रयोगमा नआएको ऋणमा तिरेको व्याज खर्च पूँजीकरण गरेको भनी रु.२१,४९,२८८।८० खर्च कट्टी दिन नमिल्ने सम्बन्धमा देखिन्छ। करदाताले निर्माणधिन अवस्थामा रहेका विभिन्न सम्पत्ति समूह अन्तर्गत प्रयोग भएको ऋणको व्याज खर्च सो सम्पत्ति प्रयोगमा नआए सम्मको खर्च सम्बन्धित सम्पत्तिमा पूँजीकृत गरिएको र कारोबारको लेखा लेखाको सर्वमान्य सिद्धान्त बमोजिम राखिएको हो भनी जिकिर लिएको देखिन्छ। शुरु ठूला करदाता कार्यालय, हरिहरभवन ललितपुरको निर्णय पर्चा हेर्दा? करदाताले यस आय वर्षमा हास योग्य सम्पत्तिको वर्ग घ अन्तर्गत **Plant and Machinery** र वर्ग 'क' अन्तर्गत **Civil Construction** तर्फ यस वर्षको जम्मा रु.७,१०,६७,२७०।२४ थप गरी विवरण पेश गरेको र सोही बमोजिम हास कट्टी गरेको देखियो। करदाताले प्रयोगमा आइसकेको **Plant and Machinery** र **Civil Construction** मा लगाएको ऋण रकम र सो मा तिरेको व्याजलाई आयकर ऐन, २०५८ को दफा १४ बमोजिम व्याज खर्च लिनुपर्नेमा सम्बन्धित सम्पत्तिमा पूँजीकृत गरेको हुँदा हास खर्च रु.२१,४९,२८८।८० खर्च कट्टी दिन नमिल्ने भनी निर्णय भएको पाइन्छ। करदाताले उल्लेख गरेको समूह 'क' र 'घ' वर्गको सम्पत्ति आर्थिक वर्ष २०७३।७४ मा नै व्यवसायमा

प्रयोग भएको कुरालाई स्वीकार गरेको देखिन्छ । आयकर ऐन, २०५८ को दफा १४(१) मा ऋण दायित्व अन्तर्गत लागेका व्याज कट्टी गर्न पाइने व्यवस्था गर्दै सोको खण्ड (क) मा कुनै रकम ऋण लिए वापत सो ऋण दायित्व सिर्जना भएकोमा सो रकम सोही वर्ष प्रयोग गरिएको वा सो वर्षमा प्रयोग गरिएका कुनै सम्पत्ति खरिद गर्न प्रयोग गरिएको भन्ने समेत व्यवस्था रहेको देखियो । करदाताले आ.व. २०७३।७४ मा प्रयोगमा आइसकेको सम्पत्ति प्राप्त गर्दा लिएको ऋणमा तिरेको व्याज खर्च ऐनको दफा १४(१) बमोजिम खर्च कट्टी दावी नगरी सम्पत्ति समूहमा पूँजीकरण गरी हास खर्च कट्टी दावी गरेको कार्य कानून सम्मत नदेखिँदा त्यस्तो हास खर्च कट्टी अमान्य गरी ठूला करदाता कार्यालय, हरिहरभवन ललितपुरबाट भएको निर्णय र सोही निर्णय सदर गर्ने गरी आन्तरिक राजस्व विभागबाट भएको निर्णयलाई समेत अन्यथा भन्न मिलेन ।

१३. करदाताको दोस्रो पुनरावेदन जिकीर सिमेन्टको उत्पादनमा घटी प्रतिलब्धी दर देखाई जम्मा बिक्री रकम रु.५,४९,४६५।२० लाई आय र लाभमा समावेश गरेको त्रुटिपूर्ण रहेको भन्ने सम्बन्धमा देखिन्छ। उद्योग विभागबाट प्रकाशित Material Consumption Norms V01.1 अनुसारको प्रचलित नर्मसका आधारमा प्रतिलब्धि दर ९९.०९ प्रतिशत हुनु पर्नेमा करदाताले तयारी वस्तुको प्रतिलब्धि दर ९७ प्रतिशत मात्र देखाई तोकिएको नर्मसभन्दा ०.०९ प्रतिशतले हुने परिमाण ४२.८६ मे.टन. सिमेन्टको उत्पादन कम देखाएको भनी कार्यालयले गरेको निर्णय त्रुटिपूर्ण हुँदा बदर गरी पाउ भन्ने नै पुनरावेदन जिकिर रहेको देखिन्छ। शुरू निर्णय पर्चा हेर्दा, Material Consumption Norms अनुसार प्रतिलब्धि दर ९९.०९ प्रतिशत हुनु पर्नेमा करदाताले सिमेन्टको प्रतिलब्धि दर ९७ प्रतिशत मात्र देखाई तोकिएको नर्मसभन्दा ०.०९ प्रतिशतले हुने परिमाण ४२.८६ मे.टन. सिमेन्ट घटी उत्पादन देखाएकोले घटी उत्पादन देखाएको प्रचलित इकाई बोरामा परिणत गर्दा जम्मा ८५७.२० बोरा देखिएको प्रति बोरा औषत बिक्री मूल्य रु.६४१ अनुसार जम्मा हुने बिक्री रकम रु.५,४९,४६५।२० लाई आयकर ऐन, २०५८ को दफा ७(२)(ख) अनुसार मुनाफा र लाभमा समावेश गरी करयोग्य आयमा समावेश गरेको देखियो। करदाताले उद्योग विभागको Material Consumption Norms को प्रयोजन नै फरक छ, उक्त नर्मस औद्योगिक तथ्यांकको लागि हो, कर लगाउने प्रयोजनको लागि होइन भन्ने जिकीर लिएको देखियो। Industrial Products को Input Output Ratio को लागि नै Material Consumption Norms जारी गर्ने अधिकार उद्योग विभागलाई रहेको देखिन्छ। औद्योगिक तथ्यांक र कर प्रयोजन भनी अलग अलग नर्मस जारी भएको समेत देखिँदैन। यस्तै प्रश्न समावेश रहेको मुद्दामा श्री सर्वोच्च अदालतबाट करदाताले राखेको लेखालाई मात्र आधार लिई जर्तिलाई मान्यता दिँदै जाने हो भने करदाता उद्योगले लेखा राखी जतिसुकै जर्ति देखाउँदै जाने र सो वापतको रकम मिन्हा मागी आयकर छल्ने गुन्जायस रहने हुन्छ। अतः तत् सम्बन्धमा निश्चय नै निश्चित नर्मसहरू निर्धारण हुनु आवश्यक हुन्छ।^१भनी

^१ आन्तरिक राजस्व कार्यालय विराटनगर विरुद्ध एभरेष्ट आइस एण्ड स्टील, मुद्दा आयकर २०६१ सालको फौ.प्र.नं. ३७०५ निर्णय मिति २०६६।९।२०.

Material Consumption Norms लाई मान्यता दिई व्याख्या भएको पाइन्छ। उक्त व्याख्याको रोहमा हेर्दा समेत उद्योग विभागको Material Consumption Norms को आधारमा सिमेन्ट उत्पादन भएको मानी रु.५,४९,४६५।२० मुनाफा र लाभमा समावेश गरेको निर्णय न्यायोचित देखियो ।

१४. तसर्थ, माथी विवेचित आधार एवं कारण समेतबाट करदाता श्री कसमस सिमेन्ट इण्डष्ट्रिज प्रा.लि. (स्थायी लेखा नं.३०१३०७७१६) को आ.व. २०७३/०७४ को ठूला करदाता कार्यालयबाट संशोधित कर निर्धारण गरी मिति २०७६।०३।१९ मा भएको निर्णय तथा सोही निर्णय सदर गर्ने गरी आन्तरिक राजस्व विभागका महानिर्देशकबाट मिति २०७७।०३।१५ मा भएको निर्णय समेत मिलेकै देखिँदा सदर हुने ठहर्छ। करदाताको पुनरावेदन जिकिर पुग्न सकदैन। अरुमा तपसिल बमोजिम गर्नु।

तपसिल खण्ड

१. फैसलाको प्रतिलिपी सहित फैसला भएको जानकारी विशेष सरकारी वकीलको कार्यालय काठमाण्डौलाई पठाईदिनु।
२. प्रस्तुत फैसलाको विद्युतीय प्रति यस न्यायाधिकरणको सफ्टवेयरमा अपलोड गरी फैसलाको पीठमा जनाउनु।
३. सरोकारवाला पक्षले फैसलाको प्रतिलिपी माग गरेमा लाग्ने दस्तुर लिई नियमानुसार प्रतिलिपी दिनु।
४. प्रस्तुत पुनरावेदनको दायरीको लगत कट्टा गरी शुरु मिसिल ठूला करदाता कार्यालय, ललितपुर पठाई रेकर्ड मिसिल अभिलेख शाखामा बुझाईदिनु।

टेकप्रसाद दुङ्गाना
(अध्यक्ष)

उक्त रायमा मेरो सहमती छ।

बासुदेव खनाल
(लेखा सदस्य)

फैसला तयारीमा सहयोग गर्नुहुने:-

शाखा अधिकृत: लक्ष्मी प्रसाद शर्मा

ईति सम्वत् २०८० साल जेष्ठ २३ गते रोज ३ शुभम् -----

फैसला प्रमाणिकरण मिति:-

प्रमाणिकरण गर्ने :-

राजस्व न्यायाधिकरण काठमाडौं, मुकाम ललितपुरको छाप